

KIS-781 – Dezneuziadur Et. ex-, Ar. isla#m, Gl. quatrain, quartolet

(MME ha GE – 11-12 02)

DEZNEUZIADUR Et. ex-

[MME – 19 11 02] Penaos treuzskrivañ ar gerioù allyezh o teraouiñ gant *ex-* ?
Skrivañ : *egzosfer* pe *eksosfer* ?

[GE – 19 11 02] E galleg, *-k-* a vez distaget [g] en un nebeut gerioù : *second* [s'gç] endra zistager ['sek'nd] ar saozneg *second* ha [ze'kunda] an alamaneg *sekunda*. Evit *ex-* derou ger heuliet gant ur sonenn a zistager bepred [Egz] e galleg : *examen* [EgzamE], *exemplaire* [EgzA]pE{ }, *exotérique* [Egzçte{ik}], *exotique* [Egzçtik], tra m'emañ distagadur ar saozneg e dalc'h lec'hiadur ar pouez mouezh : *examine* [g'zQmin], *exemplary* [i g'zempl'ri], *exoteric* [,ekso'teric], *exotic* [eg'zçtic] (gant nemedenoù : *exordium* [k's 'di'm]) ha damunvan distagadur an alamaneg (gwech [ks], gwech [kz]) : *Examen* [E'ksA:m'n], *Exemplar* [EksEm'plA:r], *Exosphäre* [Ekzo'sfE:r], *exotisch* [E'kso:tiš]

E brezhoneg eo bet unvanet dezneuziadur Et. *x* e Br. *ks* gant Roparz HEMON da geñver an embannadur war *Hor Yezh* eus e roll GERIOU ETREVROADEL¹. Abaoe, en holl destennoù embannet gant *Preder*, *Emsav*, h.a. ez eo bet heuliet ar reolenn ha

¹ Roparz HEMON, GERIOU ETREVROADEL, *Hor Yezh* 12-16, 1957. Er rann eus an digoradur “An diskrivañ lizherennoù” e lenner : « *x* a ziskriver *ks* : *filoksera*, *bioksidenn* » (*Hor Yezh* 12, p. 6). Ne rae ket anv eus an doare da zistagañ *x* e-barzh *ex-* derou ger. Diwar ar skouerioù roet avat e verzher ne lakae diforc'h ebet hag e kinnige ar skrivadur hag an distagadur *ks* e pep lec'h. En *Hor Yezh* e voe embannet ur furm skañvaet eus ar pennad, direet niver ar skouerioù. Er furm glok en doa fiziet ennon, e lenner : « *isme* — *alisme* an alegezh gg : eksistentialegezh, eksperimentalegezh, federalegezh, [...] », endra gaver ar skouer-mañ diwezhañ nemetken war *Hor Yezh* 15, p. 23. Diaraoget oa bet a du 'rall gant AR GONIDEG en doa embannet en e droidigezh eus ar Bibl : *Ann Eksod* (Sant-Brieg, 1886).

skrivet : *eksotermek* (Arzel EVEN, *Preder* 29, pp. 48, 55), *eksistañs* (La-01, p. 100), *eksoterek* (*Emsav* 69, p. 297), h.a. Br. *eksosfer* enta.

[MME – 04 12 02] Diwar-benn *-ks-/-gz-* e lavarit n'eo ket dav heuliañ emdroadur ar galleg. A-du kaer e savan ganeoc'h ; nemet ho poa c'hwi graet gant un dibab etre evit ar ger *ekzema*. Evel a ouzoc'h e rank dibab ar brezhoneg etre *-ks-* ha *-gz-* ha disteurel *-kz-* ha *-gz-* .

[GE – 04 12 02] Un orin all zo da Br. *ekzema* (Gl. *eczéma*, Sz. *eczema*, Al. *Ekzem*) : Gr. *e[kzema* (eus *ejk* "o tont er-maez eus" ha *zeww* "birviñ"). Al lizherenn Gr. *x* eo a ya da Br. *ks* : *ejxwterikov*", Br. *eksoterek*.

(LM ha GE – 12 02)

isla#m

[LM – 10 12 02] Emaon o klask ur ger a “drofe” *islam* (Gl. "soumission [à Dieu]) evit ober anezhañ talbenn ur varzhoneg. Diwar brim e 'm boa soñjet en un dra bennak evel *isbeliezh* met ne zegouezh ket.

[GE – 16 12 02] A-zivout kevatal brezhonek Ar. *isla#m*, e rankan tremen dre ar c'hevatal gallek pa na ouzon ket arabeg. Lenn a ran en *Encyclopædia Universalis* 10 212 : “Le mot *isla#m* signifie « soumission de plein gré à la volonté de Dieu » ou, en forçant légèrement le sens, « abandon à Dieu ».” Soñjal a c'haller e Br. *emleg* pe, marteze gwell, en un deverad diwar *stouiñ*. E kembraeg e kaver dres : *ymostwng* "to submit", ent diarlenn : *emoustouiñ*. Moarvat e brezhoneg e spir *emstou-* (sl. VALL. : “**PROSTERNER** (se) *en em stoui, emstoui, stoui*”). Ouzhpenn se, e ra *emstouiñ* dave da emlakadur muslimiz en o fedenn. Bremañ pe zibenn reiñ da *emstou* evit kaout kevatal *isla#m* ? Hini ar pennanor ? hini ebet ? ul lostger pennanv ? eleze : *emstouiñ, emstou, emstouad, emstouezh* ? Pe c'hoazh hini ar bennrann glok : *emstoue* (*stou* o vezañ lostroc'het diwar *stoue*, krBr. *stoe*) ? Dit an dibab, rak a-benn ar fin ez eo talbenn ur barzhoneg a glaskez ha n'eo ket kevatal geriadell an termen arabek.

QUATRAIN, QUARTOLET

[LM – 10 12 02] E 'm barzhoneg nevez e 'm eus graet gant **pevarad* evit Gl. *quatrain* e-lec'h *pedergwerzenn* VALLEE a gavan hir ha ponner. Petra eo da soñj ?

Krog on da dreiñ ul levrig sonerezh ma kaver Gl. *duolet*, *triolet*, *quartolet* ha *sextolet*...

[GE – 16 12 02] Evit a sell deveradoù 4, ez eus e brezhoneg endeo un torkad mat anezho : *pevarenn* ("gwerzenn peder silabenn" DOKB.), *pevarac'h*, *pevarad*, *pevarenn* er Jedoniezh (sl. JEDO.I ha La-10, pp. 375-378), *pevared* er Sonerezh, (sl. La-14, p. 61, n. 1, Gl. *quatuor*, Al. *Quartett* — BrHERBERT *pevarad*). Marteze e ve diaes enplantañ un deverad dre lostger ouzhpenn an holl re-se evel kevatal da Gl.Sz. *quatrain*, Al. *Vierzeiler* (= pederlinenn), Kb. *pennill pedair llinell*. Br. *pedergwerzenn* kinniget gant VALLEE hag arveret gant GP a hañval din bezañ ar c'hevazasañ en desped d'e hirder ha d'e vellsteriegezh.

A-zivout Gl. *duolet*, *triolet*, *quartolet*, h.a. e ve reveg eus va ferzh mennout reiñ un ali soliet, rak n'on ket mailh war ar Sonerezh. Ne c'hallan nemet merkañ treug diwanadur an termenou-se (a-walc'h eo digeriñ Pt Robert) : Gl. *triolet*, "melchon", zo bet degemeret er Werzaouriezh ha, nevesoc'h, en 19^t kantved, er Sonerezh ; an advellekaat (arbouezañ ar mell *tri-* ha goubarañ ur mell *-olet*) zo disoc'het gant ar steudad *duolet*, *quartolet*, h.a. War a hañval ez eo tremenet an treuzimboudad gallek er yezhoù all : Al. *Triolett* er Werzaouriezh, *Triole* er Sonerezh, Sz. *triolet* er Werzaouriezh, *triolet* er Sonerezh, Kb. *trioled* ha *trioled* (evel e saozneg). Da c'houzout ha kemer a ri unan eus an termenou kinniget er Jedoniezh¹ pe heuliañ skouer ar yezhoù all. En ur lakaat ar B blot a zere a-geñver gant va azenerezh en domani, e c'houlennan ha ne ve ket eeunoc'h reiñ digor da Br. *duoled*, *trioled*, h.a.

¹ O vont dre erv ar geriadoù e kaver an deveradoù dre al lostger *-ac'h* e lavar ar Jedoniezh (sl. KIS-497, La-10, p. 378 & JEDO.I, pp. 19-20). Da welout e vo etre arbennigourion ha *daouac'h*, *triac'h*, *pevarac'h*, h.a. a c'hell talvoud ken er Jedoniezh, ken er Sonerezh.